דרשוני כרך א — קוראת מקרא ביכורים

קוראת מקרא ביכורים: נירה נחליאל

'וַיָּרֵעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיְעַנּוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה' (דברים כו, ו)

וירעו אתנו המצרים' – אל תאמרי המצרים אלא המיצרים, שכל צרה הופכת אותנו לרעים, שנאמר:'אוי לנפשם כי גמלו להם רעה' (ישעיה ג, ט).'ויענונו' – אלו הניסיונות שבהם התנסינו, שנאמר 'למען ענתך לנסתך' (דברים ח, ב).'ויתנו עלינו עבדה קשה' – זהו הרוגז והכעס, שנאמר 'מעצבך ומרגזך ומן העבדה הקשה אשר עבד בך' (ישעיה יד, ג).

'וַנִּצְעַק אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת־קֹלֵנוּ וַיַּרְא אֶת־עָנְיֵנוּ וְאֶת־עֲמָלֵנוּ וְאֶת־לַחֲצֵנוּ' (דברים כו, ז)

את ענינו' – שעניות היינו ברוחנו, מקוצר רוח ומעבודה קשה, שנאמר 'עני ונכה רוח' (ישעיה סו, ב).'ואת עמלנו' – זוהי נמיכות הקומה הנובעת מדיכוי, שנאמר 'ויכנע בעמל לבם' (תהלים קז, יב).דבר אחר – זהו הייאוש מחוסר התוחלת, שנאמר 'הרה עמל וילד און' (איוב טו, לה), ונאמר 'ואון ועמל בקרבה' (תהלים נה, יא).'ואת לחצנו' – זהו העומס, חוסר הזמן והאילוץ, שנאמר 'ותרא...ותלחץ אל-הקיר' (במדבר כב, כה).

'וַיּוֹצִאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה וּבְמֹרָא גָּדֹל וּבְאֹתוֹת וּבְמֹפְתִים' (דברים כו, ח)

ויוצאנו ה' ממצרים' – הוציאנו מן המיצר, שנאמר 'מן המצר קראתי יה ענני במרחביה' (תהלים קיח, ה).'ביד חזקה' – חיזק את ידנו, נסך בנו כוחות, שנאמר 'ואני התחזקתי כיד ה' אלהי עלי' (עזרא ז, כח) ועוד: 'כי אני ה' אלהיך מחזיק ימינך' (ישעיה מא, יג) וכן: 'ובידך לגדל ולחזק לכל' (דברי הימים א' כט, יב). דבר אחר – בצדק הוציאנו, שנאמר 'קראתיך בצדק ואחזק בידך' (ישעיה מב, ו)'ובזרע נטויה' – כשאת האם את ילדה, שנאמר 'בזרעו יקבץ טלאים ובחיקו ישא' (ישעיה מ, יא).דבר אחר – כחיבוק האוהב את אהובתו, שנאמר 'שימני...כחותם על זרועך' (שיר השירים ח, ו).'ובמרא גדל' – חידש את ברית החיים והשלום עמנו, שנאמר 'בריתי היתה אתו החיים והשלום ואתנם לו מורא' (מלאכי ב, ה).'ובאתות' – זוהי הברית שבינינו, שנאמר 'והיה לאות ברית ביני וביניכם' (בראשית יז, יא). 'ובמפתים' – זהו כוח הדיבור שנתת בנו, שנאמר 'ותדבר ולא תאלם עוד והיית להם למופת' (יחזקאל כד, כז).

'וַיְבִאֵנוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֶּן־לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ' (דברים כו, ט)

ויבאנו אל המקום הזה' – לכל אחת ואחד מקום מתאים ומיוחד, שנאמר 'ואל מקומו שואף זורח הוא שם' (קהלת א, ה).'ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש' – והארץ תשפיע עלינו טובה ונעימות, שנאמר 'וינקהו דבש מסלע ושמן מחלמיש צור' (דברים לב, יג).ואף אנו במאמרנו נמלאה חלב ודבש, שנאמר 'צוף דבש אמרי נעם' (משלי טז, כד).